

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **T. K.**, bývajúceho v R., zastúpeného JUDr. B. M., advokátom v B., proti žalovanej **G.**, so sídlom v B., zastúpenej spoločnosťou S., so sídlom v B., **o zaplatenie 3 740,59 € s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 6 C 34/2007, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 23. októbra 2012 sp. zn. 8 Co 108/2012, takto

r o z h o d o l :

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 23. októbra 2012 sp. zn. 8 Co 108/2012 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava II rozsudkom z 30. novembra 2011 č. k. 6 C 34/2007-344 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi 1 948,52 € spolu s úrokom z omeškania vo výške 9 % od 26. augusta 2006 do zaplatenia. Konanie v časti o zaplatenie 1 651,94 € zastavil, v časti o zaplatenie 140,13 € návrh zamietol. Žalovanej uložil povinnosť zaplatiť na účet súdu trovy štátu v sume 13,28 € a súdny poplatok za návrh v sume 224,43 €, do 3 dní. Žalobcovi náhradu trov konania nepriznal. Vychádzal z výsledkov vykonaného dokazovania ktorými mal za preukázané, že žalobca ako nájomca uzatvoril 13. októbra 2004 so spoločnosťou V. leasingovú zmluvu, na základe ktorej sa žalobca stal nájomcom osobného motorového vozidla značky Š. V ten istý deň žalobca uzatvoril ako poistník so žalovanou ako poistiteľom poistnú zmluvu, predmetom ktorej bolo poistenie uvedeného motorového vozidla, poisteným z tejto zmluvy však nebol žalobca ale prenajímateľ vozidla – spoločnosť V. Konštatoval, že oprávneným na vyplatenie poistného plnenia v prípade vzniku škody na poistenom motorovom vozidle tak nebol žalobca, ale poistený, ktorým bola leasingová spoločnosť. Dňa 21. júla 2006 došlo k poškodeniu poisteného motorového vozidla. Žalovaná pristúpila k likvidácii poistnej udalosti tak, že určila časovú hodnotu vozidla sumou 260 000 Sk, ktorá tak presiahla časovú cenu vozidla a z uvedeného dôvodu likvidovala

poistnú udalosť ako totálnu škodu a výšku poistného plnenia určila ako rozdiel medzi časovou hodnotou vozidla ku dňu poistnej udalosti a hodnotou použiteľných zvyškov vozidla a takto určené poistné plnenie, po odpočítaní zmluvne dohodnutej spoluúčasti, vyčíslila na sumu 110 290 Sk. Na základe výsledkov znaleckého dokazovania dospel súd prvého stupňa k záveru, že žalovaná stanovila výšku poistného plnenia nesprávne, keďže značne nadhodnotila hodnotu použiteľných zvyškov vozidla, v dôsledku čoho došlo k značnému zníženiu výšky poistného plnenia. Z uvedených dôvodov preto okresný súd vzal za základ svojho rozhodnutia závery znaleckého posudku a s poukazom na ustanovenie § 50, § 788 ods. 1, § 794 ods. 1, ods. 2, § 795 ods. 1, § 797, § 806 Občianskeho zákonníka a článku 5 bod 4 a článku 5 bod 5 všeobecných poistných podmienok poistenia (K.) motorových vozidiel PPH 93 ustálil doplatok poistného plnenia v sume 2 088,65 € a vo zvyšnej časti návrh zamietol. V súvislosti s námietkou žalovanej týkajúcou sa nedostatku aktívnej legitimácie žalobcu konštatoval, že právo na doplatenie poistného plnenia svedčí žalobcovi a nie prenajímateľovi vozidla, ktorý bol v čase poistnej udalosti vlastníkom vozidla a poistený z poistnej zmluvy, keďže žalobca bol splnomocnený zastupovať prenajímateľa pri vybavovaní poistného plnenia a má tak aj právo reklamovať výšku vyplateného poistného plnenia. V tejto súvislosti poukázal na to, že došlo k predčasnému ukončeniu leasingovej zmluvy a k následnému predaju predmetu leasingu žalobcovi, keď spoločnosť V. dňa 25. septembra 2006 previedla na žalobcu vlastnícke právo k vozidlu. Napokon súd prvého stupňa uzavrel, že prijatím ďalšieho plnenia od žalovanej po 25. septembri 2006 by bola leasingová spoločnosť povinná zaslať toto plnenie žalobcovi. O úrokoch z omeškania rozhodol podľa § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. a podľa § 148 ods. 1 O.s.p. rozhodol o trovách štátu. Vzhľadom na oslobodenie žalobcu od platenia súdnych poplatkov zaviazal žalovanú aj na zaplatenie súdneho poplatku za návrh.

Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalovanej rozsudkom z 23. októbra 2012 sp. zn. 8 Co 108/2012 rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti vo veci samej zmenil tak, že návrh zamietol. V časti náhrady trov konania štátu rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že štátu náhradu trov konania nepriznal. V časti uloženia povinnosti žalovanej zaplatiť súdny poplatok za návrh rozsudok súdu prvého stupňa zrušil. Odvolací súd, na rozdiel od súdu prvého stupňa, dospel k záveru, že v zmysle ustanovenia § 797 ods. 1 Obč. zák. právo na poistné plnenie vzniklo leasingovej spoločnosti ako poistenému z poistnej zmluvy uzatvorenej žalobcom ako poistníkom so žalovanou. Na tejto skutočnosti nič nemení ani to, že leasingová spoločnosť previedla vlastnícke právo k poistenému motorovému vozidlu

na žalobcu a ani to, že dňa 25. septembra 2006 došlo k zániku leasingovej zmluvy a ku vzájomnému vyúčtovaniu pohľadávok a záväzkov v dôsledku jej predčasného ukončenia, vrátane zúčtovania časti žalovanou vyplateného poistného plnenia v sume 110 290 Sk. Žalovaná tak dôvodne argumentovala tým, že prevodom vlastníckeho práva k poistenému vozidlu na žalobcu ako nového vlastníka nedošlo automaticky aj k prevodu práva leasingovej spoločnosti na poistné plnenie z poistnej udalosti, nakoľko k takémuto prevodu práva na žalobcu by mohlo dôjsť len v prípade súčasného postúpenia pohľadávky na poistné plnenie z poistnej zmluvy z leasingovej spoločnosti na žalobcu ako leasingového nájomcu (zmluvou o postúpení pohľadávky). Rovnako dôvodná je aj argumentácia žalovanej v tom, že z hľadiska vzniku nároku leasingovej spoločnosti na vyplatenie poistného plnenia je právne irelevantná skutočnosť, že prijatím poistného plnenia z predmetnej poistnej udalosti leasingovou spoločnosťou, v čase po zániku leasingovej zmluvy a po prevode vlastníckeho práva k vozidlu na žalobcu, by táto musela prijaté poistné plnenie titulom vydania bezdôvodného obohatenia zaslať žalobcovi, nakoľko, ako správne uviedla žalovaná, ide o vysporiadanie vzájomných pohľadávok a záväzkov žalobcu ako leasingového nájomcu a leasingovej spoločnosti z leasingovej zmluvy. Pokiaľ aj súd prvého stupňa konštatoval, že žalobca ako leasingový nájomca bol oprávnený zastupovať leasingovú spoločnosť pri šetrení poistnej udalosti a vybavovaní poistného plnenia, odvolací súd sa v tomto smere stotožnil s obranou žalovanej v tom, že žalobca bol tak oprávnený konať len v mene a na účet leasingovej spoločnosti v zmysle ustanovenia § 22 ods. 1 Obč. zák. ako jej splnomocnený zástupca (§ 31 a nasl. Obč. zák.), nie však vo svojom mene a na svoj vlastný účet tak, ako si nárok na vyplatenie poistného plnenia uplatňoval v tomto konaní, ale ako správne uvádza žalovaná, mohol by si ho voči žalovanej uplatňovať len v mene a na účet leasingovej spoločnosti, ako jej splnomocnený zástupca. S poukazom na vyššie uvedené dôvody odvolací súd dospel k právnomu záveru, že žalobca ako poistník nie je aktívne legitimovaným na vymáhanie poistného plnenia od žalovanej vo vlastnom mene a na vlastný účet, a preto rozsudok súdu prvého stupňa, ktorý bol založený na právnych záveroch, ktoré nezodpovedajú správnomu právnomu posúdeniu veci, v napadnutej (vyhovujúcej) časti zmenil tak, že návrh žalobcu na doplatenie poistného plnenia vo výške 1 948,52 € spolu s úrokom z omeškania 9 % ročne od 26. augusta 2006 do zaplataenia zamietol (§ 220 O.s.p.). Vzhľadom na to, že návrhu žalobcu, ktorý bol oslobodený od súdnych poplatkov, nebolo vyhovené, žalovanej, ktorá bola v konaní úspešná, nevznikla povinnosť v zmysle § 2 ods. 2 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch zaplatiť súdny poplatok za návrh, a preto v časti výroku, ktorým jej bola uložená poplatková povinnosť, rozsudok súdu prvého stupňa zrušil podľa § 221 ods. 1

písm. i/ O.s.p. Výrok rozsudku súdu prvého stupňa o trovách štátu odvolací súd zmenil (§ 220 O.s.p.) tak, že štátu v zmysle ustanovenia § 148 ods. 1 O.s.p. náhradu trov konania vo výške 13,28 € nepriznal vzhľadom na to, že žalobcovi bolo v konaní priznané oslobodenie od súdnych poplatkov podľa § 138 ods. 1 O.s.p.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca. Dovolanie podal z dôvodu podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p., nakoľko má za to, že žalobný návrh bol odvolacím súdom zamietnutý v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia veci o nedostatku aktívnej legitímácie žalobcu. Dovolateľ má za to, že je plne aktívne legitimovaný na vymáhanie a prijatie poistného plnenia, nakoľko sa stotožňuje s právnym názorom súdu prvého stupňa, že prijatím ďalšieho plnenia leasingovou spoločnosťou od žalovanej by došlo k plneniu bez právneho dôvodu. Žiadal zrušiť rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Žalovaná vo svojom vyjadrení k dovolaniu žalobcu uviedla, že z poistnej zmluvy je jednoznačné, že žalobca nebol poisteným. Ak by teda aj žalovaná porušila povinnosť týkajúcu sa vyčíslenia a poskytnutia poistného plnenia, išlo by o porušenia povinnosti z právneho vzťahu, ktorého žalobca nie je účastníkom a teda z uvedeného dôvodu by žalobcovi v žiadnom prípade nemohla vzniknúť škoda. Vzhľadom na uvedené navrhol, aby odvolací súd dovolanie žalobcu zamietol.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), ktorý je zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.) proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok v rozsahu podľa § 242 ods. 1 O.s.p. a bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu je potrebné zrušiť.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

Občiansky súdny poriadok upravuje prípustnosť dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu v ustanoveniach § 237 a § 238.

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom, ktorým zmenil rozsudok súdu prvého stupňa. Preto dovolanie žalobcu proti tomuto rozsudku je prípustné podľa § 238 ods. 1 O.s.p.

Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej.

Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 ods. 1 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 ods. 1 O.s.p., zaoberal sa dovolací súd predovšetkým otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 ods. 1 písm. a/ až g/ O.s.p. (t. j., či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie sa mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať alebo prípad rozhodovania vylúčeným sudcom či súdom nesprávne obsadeným).

Dovolateľ v dovolaní nenamietal, že v konaní došlo k procesnej vade uvedenej v ustanovení § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p., zo spisu ale vyplýva, že k tejto vade došlo.

O vadu konania v zmysle ods. 1 § 237 písm. f/ O.s.p. ide vtedy, keď sa účastníkovi odníme možnosť pred súdom konať. Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie procesne nesprávny postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie tých procesných oprávnení účastníka konania, ktoré mu priznáva Občiansky súdny poriadok.

S účinnosťou od 15. októbra 2008 Občiansky súdny poriadok (zákon č. 384/2008 Z.z.) v § 213 ods. 2 ustanovuje, že ak je odvolací súd toho názoru, že sa na vec vzťahuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve účastníkov konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.

Úmyslom zákonodarcu, ako to vyplýva priamo z dôvodovej správy k zákonu č. 384/2008 Z.z. bolo týmto ustanovením v praxi zabrániť vydávaniu tzv. prekvapivých rozhodnutí. Uvádza sa v nej, že účastník tak bude mať možnosť vyjadriť sa k novej aplikácii

doposiaľ nepoužitého ustanovenia, resp. inštitútu na zistený skutkový stav. Ustanovenie posilňuje právo na spravodlivý proces tým, že účastník bude môcť až po samotné rozhodnutie argumentovať a predvídať možné rozhodnutie súdu.

Výzva odvolacieho súdu je plnením osobitného druhu tzv. manudukčnej povinnosti opravného súdu. Podstatou tejto poučovacej povinnosti je zabrániť odňatiu možnosti konať pred odvolacím súdom a teda zabezpečiť riadny prístup k spravodlivému procesu aj po podaní odvolania. Ustanovenie právneho predpisu je pre vec rozhodujúce vtedy, keď odvolací súd mieni toto ustanovenie urobiť právnym základom pre rozhodnutie vo veci samej.

V prejednáwanej veci súd prvého stupňa návrhu žalobcu vyhovel, pričom konštatoval, že právo na doplatenie poistného plnenia svedčí žalobcovi, a nie prenajímateľovi vozidla, ktorý bol v čase poistnej udalosti vlastníkom vozidla a poisteným z poistnej zmluvy. V tejto súvislosti konštatoval, že žalobca bol v súlade s čl. 7 bod 7.7 všeobecných podmienok zmluvy o finančnom leasingu motorového vozidla splnomocnený zastupovať žalobcu (správne prenajímateľa) pri vybavovaní poistného plnenia a mal tak aj právo za prenajímateľa reklamovať výšku vyplateného poistného plnenia. V dôsledku poškodenia vozidla pri poistnej udalosti došlo k predčasnému ukončeniu leasingovej zmluvy a následnému predaju predmetu leasingu žalobcovi. Spoločnosť V. 25. septembra 2006 previedla na žalobcu vlastnícke právo k vozidlu Š. a prijatím ďalšieho plnenia od žalovanej po 25. septembri 2006 by bola leasingová spoločnosť povinná zaslať toto plnenie žalobcovi. Odvolací súd prejednal odvolanie žalovanej bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 O.s.p. Právne vzťahy medzi účastníkmi konania následne posúdil aj podľa ustanovení § 22 ods. 1, § 31 a nasl. Občianskeho zákonníka, pričom uviedol, že žalobca bol v rámci zastupovania leasingovej spoločnosti (prenajímateľa) oprávnený konať len v mene a na účet prenajímateľa, ako jeho splnomocnený zástupca. Plná moc na zastupovanie tak nezakladá voči žalovanej nárok žalobcu na poistné plnenie z poistnej zmluvy, a teda ani na aktívnu legitimáciu žalobcu v tomto spore. Odvolací súd, na rozdiel od súdu prvého stupňa, dospel k záveru, že v zmysle ustanovenia § 797 ods. 1 Obč. zák. právo na poistné plnenie vzniklo leasingovej spoločnosti ako poistenému z poistnej zmluvy uzatvorenej žalobcom ako poistníkom so žalovanou. Na tejto skutočnosti nič nemení ani to, že leasingová spoločnosť previedla vlastnícke právo k poistenému motorovému vozidlu na žalobcu a ani to, že 25. septembra 2006 došlo k zániku leasingovej zmluvy a k vzájomnému vyúčtovaniu pohľadávok a záväzkov v dôsledku jej predčasného ukončenia, vrátane zúčtovania časti žalovanou vyplateného poistného plnenia v sume 110 290 Sk. Ak odvolací súd považoval ustanovenia § 22 ods. 1, § 31 a nasl.

Občianskeho zákonníka za rozhodujúce pre rozhodnutie veci, mal v súlade s ustanovením § 213 ods. 2 O.s.p. vyzvať žalobcu, aby sa k ich možnému použitiu vyjadril. Zo spisu ale nevyplýva, že odvolací súd takto postupoval a žalobcovi nevytvoril procesnú možnosť vyjadriť sa k aplikácii uvedených ustanovení Občianskeho zákonníka. Jeho procesný postup v dôsledku toho vykazuje vady konania v zmysle ustanovenia § 237 ods. 1 písm.f/ O.s.p.

Uvedená skutočnosť, že došlo v konaní k procesnej vade podľa § 237 ods. 1 písm.f/ O.s.p. je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne. Vzhľadom na dôvod, ktorý viedol k potrebe zrušiť napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, nezaoberal sa dovolací súd námietkami žalobcu uvedenými v dovolaní.

Z uvedeného dôvodu Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného i dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. apríla 2015

JUDr. Jozef Kolcun, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová